

Projectplan Dorpsondersteuners

Bergharen, Hernen en Leur

November 2018

Werkgroep Positieve Gezondheid en Zorg

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en aanleiding	3
2.	Opdrachtgever.....	3
3.	Doel en resultaat	4
4.	Projectomschrijving.....	4
5.	Projectorganisatie	5
6.	Profiel van de dorpsondersteuners.....	5
7.	Projectgrenzen en randvoorwaarden	5
8.	Fasering	6
9.	Evaluatie & Onderzoek.....	6
10.	Financiering, kosten en baten	7
11.	Communicatie	8
12.	Contactgegevens	9
	Bijlage 1: Profiel dorpsondersteuner	10
	Bijlage 2: Terugblik themamiddag en zorgmarkt	11
	Bijlage 3: Poster Zorgmarkt	13
	Bijlage 4: Verslag Focusgroepbijeenkomsten.....	17

1. Inleiding en aanleiding

“Een dorpsondersteuner is een centrale en verbindende schakel tussen dorpsbewoners, actieve vrijwilligersorganisaties, welzijnswerkers, zorgverleners, gemeente en andere professionals. Een dorpsondersteuner brengt mensen bij elkaar, verbindt mensen met elkaar en met professionals, signaleert hulpvragen en stimuleert zelfredzaamheid. Een dorpsondersteuner kan verbonden zijn aan een dorpscoöperatie en wordt ook wel dorpsverbinder of dorpscoördinator genoemd” (Werkgroep Positieve Gezondheid en Zorg, 2018).

In 2016 heeft bureau Seinpost, in opdracht van de Leefbaarheidsgroepen van Bergharen en Hernen / Leur, een onderzoek gedaan naar de (gewenste) voorzieningen ter handhaving en versterking van de leefbaarheid in de dorpen Bergharen, Hernen en Leur. Met de uitkomsten van dit onderzoek zijn drie groepen aan de slag gegaan, elk met hun eigen thema; sport en bewegen, onderwijs en positieve gezondheid en zorg.

Sinds 2017 is de werkgroep ‘Positieve Gezondheid en Zorg’ bezig om de handreikingen uit het onderzoek van bureau Seinpost verder uit te werken, de behoeften van de inwoners van Bergharen, Hernen en Leur op het gebied van positieve gezondheid en zorg verder in kaart te brengen en manieren te vinden om dit zo nodig te verbeteren. Dit met als doel om de leefbaarheid ten aanzien van zorg, welzijn en sociale contacten in Bergharen, Hernen en Leur op peil te houden en te verbeteren. Activiteiten waar de werkgroep tot nu toe trots op kan zijn, zijn o.a. HAP en TRAP, de Sociale kaart BHL voor ouderen incl. Welzijns gesprekken en de Zorgmarkt “langer in mijn dorp blijven wonen, hoe doe ik dat?”.

In 2017 is de werkgroep samen gaan werken met het INTERREG-project Krachtige Kernen (KRAKE). Vanuit dit Europese project is via focusgroep-interviews in beeld gebracht wat de behoefte is van inwoners van de dorpen ten aanzien van zorg, welzijn en leefbaarheid. Uit dit onderzoek (zie bijlage 2) komen verschillende concrete aanwijzingen om de leefbaarheid in de dorpen te verbeteren. Dit varieert van een dorpscoöperatie of actieve koppeling van vrijwilligers aan mensen die hulp nodig hebben tot een duidelijke plek of centraal persoon die mensen de weg kan wijzen als het gaat om zorg en welzijn.

Vanuit de conclusies van dit onderzoek is de werkgroep verder gegaan met het inventariseren van mogelijke oplossingen. Er zijn bezoeken geweest aan o.a. de dorpen America en Roggel, waar dorpsondersteuners actief zijn. Ook is er gekeken naar succeservaringen van een aantal andere dorpen die met dorpsondersteuners werken. Vanuit deze best practices is de conclusie dat twee dorpsondersteuners voor Bergharen, Hernen en Leur een passende oplossing kan zijn voor de meest genoemde wensen van de inwoners. Deze ontwikkeling sluit daarnaast aan bij het inmiddels afgelopen experiment m.b.t. de dorpscontactpersoon. De dorpsondersteuners betreffen een doorontwikkeling ten opzichte van de dorpscontactpersoon.

Om dit initiatief van de grond te krijgen, zijn uiteraard middelen nodig. Dit projectplan dient als onderbouwing voor de aanvraag van subsidie voor het project Dorpsondersteuners Bergharen, Hernen en Leur. In dit projectplan wordt het idee van dorpsondersteuners uitgewerkt en onderbouwd. Wij hopen uiteraard dat u als lezer even enthousiast wordt van dit idee als wij!

2. Opdrachtgever

De opdrachtgevers van dit plan zijn de Leefbaarheidsgroepen van Bergharen en Hernen / Leur.

3. Doel en resultaat

Ons doel is om voor Bergharen, Hernen en Leur twee dorpsondersteuners aan te stellen die met name als centrale en verbindende schakel tussen dorpsbewoners en actieve vrijwilligersorganisaties in de dorpen kunnen dienen, maar ook als verbindende factor voor zorgverleners, gemeente, sociaal wijkteam, welzijn en andere professionals. Deze dorpsondersteuners zullen mensen de weg wijzen en met elkaar verbinden, vanuit de visie van Positieve Gezondheid. Zij zullen vanuit het belang van de dorpen handelen en acteren in de netwerken van de drie dorpen, met aandacht voor de individuele belangen van de bewoners van Bergharen, Hernen en Leur.

De beoogde resultaten zijn:

- Minder eenzaamheidsproblematiek doordat meer mensen met weinig contacten in beeld komen via het netwerk.
- Vrijwilligers en mensen die hulp nodig hebben worden met elkaar verbonden.
- Mensen kunnen langer thuis blijven wonen, doordat er ook hulp en contact komt vanuit (mede) dorpsbewoners.
- Voor individuele vragen kan mogelijk een collectieve oplossing worden gevonden (zoveel mogelijk in het netwerk van bewoners zelf, ook wel nulde lijn genoemd), waar andere inwoners van meeprofiteren en wat een preventieve werking heeft.
- We besparen uiteindelijk op kosten voor zorg en welzijn, doordat oplossingen in het eigen netwerk worden gevonden en niet in de zorg.

4. Projectomschrijving

Het project 'Dorpsondersteuners Bergharen, Hernen en Leur' gaat over het implementeren van de functie van dorpsondersteuner in de genoemde dorpen. Hieronder volgt de projectomschrijving in verschillende fases van het project:

Initiatief- en definitiefase: zoals eerder vermeld in de aanleiding, komt het project voort uit onder andere de resultaten van focusgroep-interviews in 2017 en de ideeën die zijn opgedaan door het bezoeken van andere dorpen (o.a. vanuit het project Krachtige Kernen). In de definitiefase is dit plan geschreven, waarmee het idee van de dorpsondersteuner gedefinieerd en uitgewerkt is (ontwerpfase). De profielomschrijving wordt gemaakt en er wordt subsidie aangevraagd. Daarnaast wordt komende maanden bekendheid gegeven aan het concept van dorpsondersteuner, zodat mensen in de dorpen op de hoogte zijn van ons project en de meerwaarde van het project. Uiteraard kunnen mensen die het betreft ook alvast nadenken over of zij de functie van dorpsondersteuner ambiëren of misschien wel iemand kennen die hiervoor geschikt zou zijn. Hoe de communicatie verder in zijn werk gaat, is verderop in dit plan uitgewerkt.

De voorbereidingsfase van het project betreft de werving van twee dorpsondersteuners. Hiervoor is verderop een korte procedure geschreven. Het profiel van de dorpsondersteuner geldt hiervoor als uitgangspunt. We hopen uiteraard door het actief bekendmaken van dit project, dat potentiële kandidaten zich aan gaan melden. Als dit niet zo is, zullen we actief mensen gaan aanspreken en vragen of zij wellicht iemand kennen die geschikt zou zijn voor de functie van dorpsondersteuner. Er zal een sollicitatieprocedure worden opgestart. Vanuit de leefbaarheidsgroepen en de begeleidingscommissie zal de sollicitatiecommissie worden samengesteld. Het resultaat van deze voorbereidingsfase is dat we twee dorpsondersteuners hebben gevonden die aan het profiel voldoen en die willen starten!

De realisatiefase betreft de eerste twee tot drie jaar, waarin de dorpsondersteuners actief zijn. Projectactiviteiten die hierbij horen zijn onder andere het begeleiden van de dorpsondersteuners, het creëren van de nodige randvoorwaarden voor hen en het evalueren en monitoren van de effecten van de dorpsondersteuners. Daarnaast hebben we in deze fase de ambitie om een structuur te vinden voor permanente financiering van de dorpsondersteuners. Er wordt een begeleidingscommissie samengesteld die periodiek met de beide dorpsondersteuners de ontwikkeling van de functie en rol bespreekt, wellicht onder leiding van een deskundige.

In de afrondingsfase van het project hopen we de eerder genoemde resultaten te hebben behaald en hopen we een substantiële bijdrage te hebben geleverd aan een leefbaar Bergharen, Hernen en Leur, waar mensen prettig en op een verantwoorde wijze kunnen blijven wonen.

5. Projectorganisatie

De werkgroep Positieve Gezondheid en Zorg heeft als laatste taak op zich genomen om de werving van de dorpsondersteuners verder uit te werken en te realiseren. Op het moment dat de projectaanvraag een feit zijn, is de werkgroep Positieve Gezondheid en Zorg klaar met haar taak en zullen de leefbaarheidsgroepen de werving en selectie van de dorpsondersteuners verder overnemen en zullen de dorpsondersteuners gaan functioneren onder leiding van een klankbordgroep die onder de Leefbaarheidsgroepen van Bergharen en Hernen / Leur valt.

6. Profiel van de dorpsondersteuners

Dit voorstel gaat uit van twee dorpsondersteuners, één voor Bergharen en één voor Hernen en Leur. Deze dorpsondersteuners werken nauw samen, ondersteunen elkaar, wisselen uit en vervangen elkaar waar nodig. De dorpsondersteuners worden deels betaald. We denken aan 8 tot 12 uur per week (naar rato van dorpsgrootte). In de praktijk zal ook een aanvullend deel van de uren vrijwillig worden gemaakt.

Het project van De dorpsondersteuners is een burgerinitiatief, uniek voor Bergharen, Hernen en Leur. Daarom timmeren we de functie niet dicht. De dorpsondersteuners moeten, in samenspraak met de klankbordgroep, de kans krijgen eigen kleur te geven aan de invulling van de functie. Positieve gezondheid is onderdeel van onze onderliggende visie. De dorpsondersteuners dragen bij aan het welbevinden en samen prettig leven en versterken bestaande netwerken.

Voor de functie van dorpsondersteuner is een uitgebreid profiel beschreven. Dit is opgenomen in bijlage 1.

7. Projectgrenzen en randvoorwaarden

Het project heeft tot doel om de functie van dorpsondersteuner succesvol te implementeren in Bergharen, Hernen en Leur. Hiermee samen hangt een eventuele oprichting van een dorpencoöperatie, wat misschien ook nuttig is bij de verduurzaming van de functie. Dit valt echter buiten de scope van dit project en zal als apart plan/project worden ingediend. De subsidieaanvraag is gebaseerd op drie jaar dorpsondersteuner van de dorpsondersteuner.

Randvoorwaarden:

- Organisatie: de dorpsondersteuner wordt ondersteund door een actieve klankbordgroep (en mogelijk door een coach/adviseur op afstand)
- Begeleiding: de dorpsondersteuners krijgen de mogelijkheid aangeboden om een coach/adviseur in de arm te nemen (optioneel bij financiering)

- Onderzoek en evaluatie: om aan te tonen of resultaten worden behaald en om tussentijds te kunnen bijsturen, is het raadzaam om hier onderzoek naar te laten doen. Zie uitwerking verderop.
- Samenwerking met en medewerking van partijen is noodzakelijk voor het slagen. We denken hierbij voor aan het sociaal wijkteam en de huisartsen. Andere relevante partijen zijn o.a. Zonnebloem, KBO, Kerken, het netwerk/ samenwerkingspartners, vrijwilligersorganisaties en de school.
- Financiële middelen: voor de eerste drie jaar moet financiering in de vorm van subsidie worden gevonden. Daarna kan worden gezocht naar een permanente financieringsstructuur. De dorpsondersteuner krijgt 8 tot 12 uur per week betaald (zie financiering)

8. Fasering

Fase	Tijdspad
Ontwikkelen plan van aanpak	Oktober 2018
Indienen plan bij subsidieverstrekkers	Nov/dec 2018
Financiering rond	Feb 2019
Bekendheid geven aan het plan van de dorpsondersteuners	Jan – mrt 2019
Werving dorpsondersteuners	Maart 2019
Start dorpsondersteuner	Mei 2019
Plan van aanpak start dorpsondersteuners	Juni 2019
Start nulmeting	Mei 2019
1 ^e evaluatie	Februari 2020
Eerste effectmeting	Mei 2020
Start tweede jaar dorpsondersteuner met bijsturing	Mei 2020
Start derde jaar dorpsondersteuner en continuering	Mei 2021

9. Evaluatie & Onderzoek

Het is raadzaam om tussentijds te evalueren in hoeverre beoogde resultaten worden behaald. Dit zowel om het effect van de dorpsondersteuner aan te tonen als om eventueel tussentijds bij te sturen. Evaluatie en onderzoek bestaat uit de volgende onderdelen:

- Nulmeting (deze is deels uitgevoerd door de HAN in het Krachtige Kernen project, namelijk de focusgroep-interviews).
- Effectmeting na jaar 1, jaar 2 en jaar 3

Manieren om de effectmeting te doen zijn onder andere:

- Micro- analyses van verschillende casussen die door de dorpsondersteuner zijn behandeld, om te bekijken hoe de dorpsondersteuner te werk gaat en wat het effect hiervan is.
- Een analyse van het logboek van de dorpsondersteuner, om na te gaan wat de dorpsondersteuner doet en hoeveel tijd hier naartoe gaat.
- Interviews met betrokkenen, om na te gaan wat mensen vinden dat het effect van de dorpsondersteuner is en welke verbeteringen/veranderingen zij zien.

10. Financiering, kosten en baten

De te verwachten jaarlijkse kosten, waarvoor subsidie nodig is, zijn als volgt:

Salaris dorpsondersteuners	Op basis van 10 uur week * 2 = 20 uur/ week + 20% opslag voor mogelijke personeelskosten 28000 euro/ jaar
Mobiele telefoon en laptop dorpsondersteuners	1450 euro / jaar
Huur gespreksruimte	3500
Coach dorpsondersteuners	2400 euro/jaar op basis van 2 uur coaching per maand á 100 euro/ uur
Onderzoek bijv. door HAN naar effecten dorpsondersteuner	7500 / jaar
Website en communicatiemateriaal	1500/ jaar
Onvoorzien	1500/ jaar
TOTALE JAARLIJKSE KOSTEN	45850

11. Communicatie

De doelstellingen van onderstaand communicatieplan, zijn:

- Bekendheid geven aan het feit dat er een dorpsondersteuner komt, en wat deze voor de dorpsgenoten kan betekenen;
- Bekendheid geven aan de vacature en functieprofiel van dorpsondersteuner.

Medium	Wat	Wie	Hoe	Wanneer
Website BHL	Aankondigen dat er dorpsondersteuners komen, wat deze kan betekenen voor dorpsgenoten en wat er van deze persoon wordt verwacht	Annelieke en Carolien	Plaatsen op website	Medio januari, diverse aanvullingen tot eind maart
Facebook BHL	Aankondigen dat er dorpsondersteuners komen, wat deze kan betekenen voor dorpsgenoten en wat er van deze persoon wordt verwacht	Annelieke en Carolien	Plaatsen op facebook en link naar de website	Medio januari, diverse aanvullingen tot eind maart
KBO informatieblad 55~, Regionale huis aan huis bladen en regionale digitale bladen (o.a. Wijchen Nieuws)	Aankondigen dat er dorpsondersteuners komen, wat deze kan betekenen voor dorpsgenoten en wat er van deze persoon wordt verwacht	Annelieke en Carolien	Inzenden uiterlijk medio februari	Editie februari
Op de Hoogte	Interview met 2 mensen uit de werkgroep Positieve gezondheid en zorg	Henk Adams		Editie januari
Op de Hoogte	Ingezonden stuk	Annelieke en Carolien	Inzenden uiterlijk medio februari	Editie februari
Nieuwsbrief project gemeenschappelijke voorzieningen	Hoofdonderwerp in nieuwsbrief 2019	Annelieke en Carolien	Deur aan deur met op de Hoogte, aanleveren medio februari	Eind februari
Wegwijs of Gelderlander	Interview over dorpsinitiatief met 2 mensen uit de werkgroep Positieve gezondheid en zorg evt met wethouder Loermans	Annelieke en Carolien leggen contact		Begin februari
Lokale pers algemeen	Persbericht over dorpsinitiatief	Annelieke en Carolien		Begin februari

12. Contactgegevens

Contactpersoon Bergharen: Henk Borghardt | 0657981018 | Henk.Borghardt@gmail.com

Contactpersoon Hernen en Leur: Henk Beaart | 0487531678 | H.A.T.Beaart@xmsnet.nl

Bijlage 1: Profiel dorpsondersteuner

Profiel dorpsondersteuner

Hieronder volgt een opsomming van de kenmerken en taken van de dorpsondersteuner

Profiel

- De dorpsondersteuners zijn proactieve burgers uit de dorpen.
- De dorpsondersteuners zijn verbinders en investeren in contacten met burgers, professionals, verenigingen en ondernemers.
- De dorpsondersteuners zijn gespreksvaardig en kunnen goed luisteren.
- De dorpsondersteuners zijn in staat om vertrouwen te winnen (en/of hebben dit al).
- De dorpsondersteuners zijn creatief in het bij elkaar brengen van burgers, bijv. mensen die hulp aanbieden en mensen die hulp vragen en weet hierbij talenten van mensen te herkennen en in te zetten.

Kennis en ervaring

- De dorpsondersteuners hebben al een netwerk en zijn in staat om dit verder uit te bouwen.
- De dorpsondersteuners hebben kennis van en contacten met het netwerk van zorg- en hulpverleners en vrijwilligersorganisaties.

Taken

- De dorpsondersteuner is een centrale verbindende schakel in het dorp tussen bewoners en professionals en brengt mensen en belangen bij elkaar. Hierbij borduurt hij/zij voort op wat er al is.
- Hij/zij stimuleert het eigen initiatief van bewoners en stimuleert de zelfredzaamheid vanuit de visie van Positieve Gezondheid.
- Hij/zij zorgt er voor dat knelpunten, die niet door partijen zelf opgelost kunnen worden, op de juiste plek terecht komen en kan doorverwijzen.
- Hij/zij is vraagbaak voor inwoners van de dorpen.
- Hij/zij onderhoudt contacten met o.a. de huisarts en het sociaal wijkteam.

Bijlage 2: Terugblik themamiddag en zorgmarkt

Bron: Op de Hoogte

TERUGBLIK OP THEMAMIDDAG EN ZORGMARKT:

“LANGER IN MIJN DORP BLIJVEN WONEN, HOE DOE IK DAT?”

Onder grote belangstelling werd op 12 september door ruim 140 belangstellenden de door de werkgroep positieve gezondheid en zorg georganiseerde bijeenkomst bijgewoond en de zorgmarkt bezocht.

Na de begroeting door Belinda van Doornik en Henk Beaart beide lid van de werkgroep positieve gezondheid/zorg werd door Belinda van Doornik de spits afgebeten met haar inleiding “Wat kan de wijkverpleging voor mij betekenen.”

In haar aansprekende inleiding ging Belinda in op de taak van de wijkverpleegkundige zoals hulp bij het opstaan en douchen. Het aan en uitkleden en het geven van injecties. Maar ook wondverzorging en klaarzetten en toedienen van medicijnen behoort tot de taak.

Zij besloot haar inleiding met een praktijk filmpje wat een visueel inzicht verschafte over de taakhoud van de wijkverpleging.

De tweede inleiding werd gehouden door Jeanny Evers van “Meer voor Mekaar.” Haar inleiding vergezeld van een power-pointpresentatie spitste zich toe op belangrijke zaken als bewust wonen, en het voorkomen van ongelukken in de woning.

Jeanny gaf daarnaast informatie over de huistest en woonadviseur, wonen met dementie en woningaanpassingen. Al met al een reeks van tips die het mogelijk maken zo lang mogelijk verantwoord in de eigen woning te blijven wonen.

Aansluitend kwam Sylvia Lambrichs Beleidsmedewerkster Welzijn van de gemeente Wijchen (tevens lid van de werkgroep) aan het woord.

Het accent van haar inleiding lag specifiek op het gebied wat de gemeente voor ons kan betekenen zoals: mantelzorgwoningen, woningsplitsing, bouwen of verbouwen van de woning, gemeentelijke leningen, zoals de zogenaamde blijverslening en energiebesparende maatregelen in en aan de woning.

Tevens werd door Sylvia aandacht besteed aan de taken van het Sociaal Wijkteam zoals daar zijn: huishoudelijke hulp, dagbesteding, vervoer, hulpmiddelen, woningaanpassingen, personenalarmering, mantelzorgondersteuning, indicatiestelling en financiën.

Als klap op de vuurpijl was er als laatste de inleiding en presentatie van de robot “Tessa.” Door vele van de aanwezigen was naar het wel en wee van het nieuwerwetse apparaat

uitgekeken. Op een heldere en duidelijke wijze werd door Tessa (geen typefout) de Vaan de mogelijkheden van de robot "Tessa" gedemonstreerd.

"Tessa" is een klein sociaal robotje met een natuurlijke stem die je ondersteunt bij het aanbrengen van structuur gedurende de dag. Bijvoorbeeld het innemen van medicijnen, de krant en of post uit de brievenbus halen. Of "Tessa" te laten melden dat het etenstijd is.

"Tessa" geeft gesproken suggesties en herinneringen voor activiteiten en dagelijkse routines.

Voor vele van ons die met de nodige scepsis tegen het fenomeen huisrobot werd aangekeken is door de wijze waarop Tessa "Tessa" presenteerde een positievere kijk op de huisrobot ontstaan.

Tijdens de pauze werd nog stevig nageboemd over de veelheid aan informatie die was gepresenteerd. Aansluitend aan de pauze vond de opening van de markt plaats. De zorg die we hadden of de markt wel de nodige aandacht zou krijgen bleek ongegrond, door nagenoeg alle deelnemers werd de markt bezocht.

Aan de markt werd door maar liefst 25 exposanten deelgenomen. Hieronder in willekeurige volgorde de standhouders:

-Woonstichting De Kernen; KBO Bergharen, Hernen, Leur; Tijssen maaltijden; Gemeente Wijchen; Meer voor Mekaar; Sociaal Wijkteam; De Hagert; Eettafel de Zandloper; Repair café; Huidprofs; Motiv-eet; Leefbaarheidsgroepen Bergharen en Hernen/Leur; Fysio Chiel Hamann; Odensahuis; Aalsterveld psychologen; Fysio Jan Sonnaville; Saar aan huis; Zonnebloem Bergharen en Hernen/Leur; Robot "Tessa"; Huisman domotica; Buurtzorg; ZZG en Home Instead.

Zonder uitzondering werden de stands goed bezocht. De standhouders waren unaniem vol lof over de belangstelling en enthousiasme van de bezoekers. In een ontspannen sfeer werden vragen, opmerkingen gesteld en beantwoord.

Met de opgedane kennis over de beschikbare hulp, ondersteuning en aanwezige voorzieningen, en niet te vergeten de aangeboden folders, brochures, zonnebloemen en kleine attenties, is hopelijk menig een huiswaarts gekeerd in het vertrouwen dat het in Bergharen, Hernen Leur "Langer in mijn dorp blijven wonen" beslist mogelijk is!

De werkgroep positieve gezondheid en zorg.

Bijlage 3: Poster Zorgmarkt

Zie volgende pagina

2x Dorpsondersteuner (m/v) Bergharen, Hernen en Leur

Centrale verbindende schakel tussen dorpsbewoners, zorgverleners, gemeente, welzijnswerkers en andere professionals

De dorpsondersteuner verbindt, brengt mensen bij elkaar, signaleert hulpvragen en stimuleert zelfredzaamheid.

Hij/zij lost knelpunten op, kan doorverwijzen en bemiddelen en is een vraagbaak voor dorpsbewoners. Dit in nauw contact met professionals.

Waarom een dorpsondersteuner?

- Eén eerste aanspreekpunt en verbindende schakel voor zorg en welzijn
- Nog meer verbinding creëren tussen burgers en hiermee de leefbaarheid verder vergroten
- Mensen de weg wijzen in het versnipperde zorg- en welzijnsaanbod
- Als dorp de eigen regie behouden en handelen in belang van dorp en burgers

Kenmerken dorpsondersteuner

- Proactieve burgers uit de dorpen
- Verbinders
- Investeren in contacten met burgers
- Gespreks- en luistervaardig
- Vertrouwen winnen
- Netwerkers
- Creatief in mensen bij elkaar brengen

KRAKE
Krachtige Kernen
Starke Dörfer

Randvoorwaarden

- De functie is deels betaald en deels vrijwillig.
- Twee dorpsondersteuners van de drie dorpen werken nauw samen. Burgers kunnen kiezen wie van de twee benaderd wordt
- Structurele financiering is belangrijk! We gaan financiering aanvragen bij de gemeente en/of provincie. Een goede effectmeting is hierbij belangrijk om structureel middelen te verkrijgen.

Bijlage 4 : Verslag focusgroepinterviews

VERSLAG FOCUSGROEPINTERVIEWS
BERGHAREN, HERNEN EN LEUR
DECEMBER 2017

Ellen van Wijk
Project Krachtige Kernen
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

SAMENVATTING

Dit verslag bevat een uitgebreide analyse en conclusies van de gegevens uit vijf focusgroepgesprekken met burgers en professionals, wonend en/of werkzaam in de dorpen Bergharen, Hernen en Leur. De vraag die centraal stond tijdens de gesprekken, was: 'welke motieven liggen ten grondslag aan keuzes die mensen maken ten aanzien van zorg, welzijn en wonen en wat vraagt dit van het toekomstige zorg, welzijn en wonen aanbod in Bergharen, Hernen en Leur'?

De belangrijkste bevindingen ten aanzien van het thema Wonen, zijn:

- Jonge mensen (20 – 40) hebben behoefte aan betaalbare woningen, die geschikt zijn voor alleenstaanden of gezinnen. Deze woningen zijn er vooral in Bergharen te weinig. Jongeren uit de dorpen geven aan in de toekomst graag in de dorpen te gaan wonen.
- Ouderen hebben behoefte aan levensloopbestendige woningen. Uit de interviews komen verschillende opties naar voren: patiowoningen, hofjes, woongroepen en woningsplitsing worden regelmatig genoemd (allen levensloopbestendig). Ook hiervan is het aanbod in de dorpen te gering.
- Motieven die ten grondslag liggen aan keuzes die mensen maken ten aanzien van wonen, hebben te maken met de omgeving, de mobiliteit van mensen (kan men auto rijden? Kan men lopen?), de behoefte aan activiteiten en vertier, de beschikbaarheid van gewenste woning in de dorpen of in de omgeving, wensen van de partner en de verbondenheid aan familie.

De belangrijkste bevindingen ten aanzien van het thema's Zorg en Welzijn, zijn:

- Er zijn ouderen in de dorpen met wie men moeilijker in contact komt, waardoor het soms ook lastig is om te controleren of het goed gaat met de betreffende persoon. Er is ook sprake van (al dan niet verborgen) eenzaamheid.
- Men geeft ook aan dat hulp vragen als dat nodig is voor sommige ouderen een enorme drempel is. Dit heeft o.a. te maken met waarden en normen en met het niet weten wat men te wachten staat als blijkt dat men zorg nodig heeft.
- Er is veel aanbod qua zorg- en welzijn in de gemeente Wijchen. Men ziet hier soms door de bomen het bos niet. Het sociaal wijkteam vervult deels de behoefte van wegwijzen in het aanbod, maar men is hier niet altijd tevreden over en men weet hen niet altijd te vinden.
- Concrete dienstverlening waar men behoefte aan heeft zijn o.a. tijdelijke 24-uurszorg in de dorpen, een duidelijk overzicht van het zorgaanbod en iemand die mensen kan verbinden als het gaat om vraag en aanbod (zowel vanuit de nulde- als eerstelijns).

Mogelijke acties die als gevolg van deze interviews gaan plaatsvinden, zijn o.a. het verkennen van de mogelijkheid om een dorpscoöperatie op te richten, waardoor de dorpen in de lead komen m.b.t de vraag en het aanbod op het gebied van zorg en dienstverlening en waardoor een aantal diensten centraal door het dorp kunnen worden georganiseerd. Een andere actie is het ontwikkelen van een Sociale Kaart, niet digitaal en speciaal voor ouderen, zodat het voor ouderen gemakkelijker wordt om de juiste zorg en dienstverlening te vinden. De werkgroep m.b.t. Wonen gebruikt de resultaten van dit onderzoek om druk uit te oefenen bij de gemeente om het woningaanbod m.b.t betaalbare en levensloopbestendige woningen in de dorpen te vergroten.

Inleiding

Vanuit de leefbaarheidsgroepen/ werkgroep Zorg/ Positieve Gezondheid wil men graag sturen op een toekomstbestendig zorg-, welzijns- en woonaanbod, passend bij de (toekomstige) behoeften van burgers en waarbij professionals en burgers nauw samenwerken. Het doel is om de leefbaarheid in Bergharen, Hernen en Leur te behouden en te versterken. Dit leidt tot welbevinden op alle vlakken van het model van Positieve Gezondheid.

Om met eventuele acties nauw aan te sluiten bij de behoeften van de burgers in de drie dorpen, zijn in 2017 verschillende gesprekken gehouden met zowel burgers als professionals uit de drie dorpen. De kernvraag is 'welke motieven liggen ten grondslag aan keuzes die mensen maken ten aanzien van zorg, welzijn en wonen en wat vraagt dit van het toekomstige zorg, welzijn en wonen aanbod in Bergharen, Hernen en Leur'?

In de periode mei 2017- oktober 2017 zijn vijf focusgroep interviews afgenomen. Hieraan hebben mensen deelgenomen uit alle drie de dorpen, zowel in de rol van burger als vrijwilliger of professional in de zorg en/of welzijn. In totaal hebben 37 mensen deelgenomen, verspreid over de vijf gesprekken.

In dit verslag wordt eerst een onderscheid gemaakt tussen de verschillende generaties, die duidelijk verschillen in wensen en motieven. Daarna worden behoeften en wensen van mensen m.b.t. **wonen en zorg** weergegeven. Er wordt een aparte paragraaf gewijd aan de **jongeren**. Tenslotte worden **aanknopingspunten voor acties** beschreven.

1. Doelgroepen en generaties

Uit de interviews blijkt dat er verschillen zijn in motieven, keuzes en behoeften m.b.t. zorg en wonen tussen verschillende generaties. Om een goed beeld te krijgen van deze verschillende generaties, worden hieronder de in interviews genoemde kenmerken van de verschillende groepen uitgewerkt.

1. Jongeren -20: vertrekken veelal voor studie uit de dorpen. Hebben wel hechte vriendengroepen. Kunnen soms niet op kamers vanwege stop studiefinanciering en blijven daarom bij ouders wonen. Wanneer zij wel de financiële middelen hebben om zelfstandig te gaan wonen, trekken zij veelal uit het dorp, mede omdat er in het dorp geen betaalbare huuropties zijn.
2. 20-30: willen deels terugkomen naar de dorpen, ook vanwege hechte vriendengroepen, maar dit is niet mogelijk door gebrek aan geschikte woningen. Men wenst voor hen kamers en goedkope huurwoningen. Er wordt ook aangegeven dat deze generatie liever zou kopen dan zou huren; er worden echter weinig betaalbare koopwoningen aangeboden (gemiddelde WOZ-waarde in de dorpen is bijna 4 ton).
3. 30-50: mensen met kinderen. Vinden moeilijk een betaalbare woning in de dorpen. Hernen heeft nu wel betaalbare eengezinswoningen, Bergharen en Leur niet. Opvallend is daarbij dat een aantal van hen ervoor kiest hun kinderen buiten de dorpen naar school te laten gaan, als reden wordt aangegeven dat dit logistiek makkelijker is. Gevolg hiervan is dat de school leegloopt. Dit punt is een aantal keer genoemd en geldt vooral voor Hernen en Leur.
4. 50-70: generatie met over het algemeen veel eigen vermogen. Zelfbewuster. Denken na over toekomst en hebben daar veelal duidelijk beeld over. Zien zichzelf o.a. wonen in woongroepen met gedeelde voorzieningen en hebben ook de middelen om dit in de nabije toekomst te realiseren. Zij zijn digitaal vaardig. Bij deze generatie is opvallend dat men veelal vanuit zelfmanagement denkt (wat heb ik nodig om hier te kunnen blijven wonen, om gelukkig oud te worden etc.) en van daaruit zelfregie toepast.
5. 70-80: mensen die vaak nog redelijk zelfstandig kunnen wonen zonder al te veel hulp. Generatie waarbij meeste zorgvragen starten. Denken minder na wat de toekomst brengt en anticiperen hier ook minder op. Men 'ziet wel als iets zich aandient'. Er zijn twee groepen te onderscheiden in deze categorie: één groep betreft mensen die voorzieningen en activiteiten zwaarder laten wegen in de woonkeuze (en dus eerder willen vertrekken uit de dorpen) en een andere groep betreft mensen die sterk verbonden zijn met het dorp en die - als het zou kunnen- nooit het dorp zouden verlaten. Kenmerkend lijkt te zijn dat deze doelgroep niet voldoende tools in handen heeft om zelfmanagement toe te passen. Mensen die beginnen te kwakkelen/ kwetsbaarheden beginnen te krijgen, zijn niet altijd in beeld.
6. 80+: oftewel de 'echte ouderen': veelal mensen die wel enige of veel zorg gebruiken. Hebben het over het algemeen financieel minder goed dan generaties daarvoor. Ze typeren zich als zorgmijders. Ze schuiven beslissingen op zorg- en woongebied zo ver mogelijk voor zich uit. Ze hebben een moraal van zelf doen, voor jezelf zorgen, vragen minder makkelijk om hulp. Hebben vaak relatief meer kinderen, groot gezin. Digitaal iets regelen of opzoeken is meestal lastig. Opvallend lijkt dat deze generatie mensen veel waarde hechten aan zelfregie en vaak (uit schaamte) geen zorg accepteren of pas als het te laat is (iemand is bv. al gevallen).
7. Mensen met een indicatie (-behoefte): Als men een indicatie heeft (bijv. mensen met gevorderde dementie) is er veel mogelijk. Is dat niet zo, dan vallen mensen nog wel eens tussen wal en schip. Deze mensen zijn soms moeilijk te bereiken. Voor eenzaamheid is geen label, wat anderen als eenzaamheid zouden bestempelen ervaart de betreffende persoon wellicht heel anders.

2. Contact met omgeving

Contacten met de omgeving was een belangrijk onderwerp tijdens de gesprekken. Sfeer, directe contacten, activiteiten en contact met mantelzorgers en vrijwilligers zijn hierin belangrijke aspecten.

Ligging en sfeer

Men spreekt over het algemeen van een fijne buurt met nauwe contacten, waar iedereen voor elkaar klaarstaat. Maar er zijn ook veel mensen die achteraf wonen en niet actief contact zoeken. Voor Leur geldt dat de meeste woningen wat verder van elkaar af liggen, wat direct contact en oplettendheid soms moeilijk maakt. Veel buurten zijn overdag nagenoeg leeg, omdat veel mensen werken (Leur). Er wordt bij dit onderwerp ook gesproken over de aanwezigheid van (stille) armoede en zorg mijdend gedrag, waar men moeilijker grip op krijgt.

Contacten in de buurt

Sommige buurten hebben een actieve buurtapp. Deze was bijvoorbeeld actief in de periode dat er relatief veel inbraken plaatsvonden, maar wordt ook gebruikt om af te spreken m.b.t. klussen. In één van de interviews wordt aangegeven dat de app niet van de grond is gekomen in een van de buurten. De reden lijkt te zijn dat de persoon die deze app heeft opgericht niet echt bekend is in het dorp.

Een aantal buurten/dorpen heeft behoefte aan coördinatie van buurtcontacten (o.a. Bergharen). Een plek waar vragen bij elkaar komen m.b.t. wie wat wil en kan betekenen voor de ander en wie hulp vraagt. Dit moet niet te officieel.

Mantelzorgers en vrijwilligers

Men geeft aan dat het soms lastig is om hulp te vinden. Buren en kinderen werken en kunnen bijv. niet even chauffeurs als dat nodig is. Men merkt ook dat mensen langer moeten werken. Dit is vooral te merken aan mantelzorg, maar ook aan de terugloop van het aantal vrijwilligers. Mensen zijn steeds drukker.

Het is echter niet alleen lastig, sommige mensen zijn wel positief op dit punt en geven als voorbeeld aan dat ouderen soms afspraken maken met de burens dat zij regelmatig checken of alles goed gaat (bijv. om te checken of om 9.00 de gordijnen open zijn). In Hernen is de ervaring dat als één van de ouderen extra hulp nodig heeft of als er een oogje in het zeil gehouden moet worden, er een appgroep wordt gemaakt. Hieraan worden dan zo'n 30 mensen toegevoegd, die met zijn allen actief zijn voor deze persoon.

De Zonnebloem gebruikt collectes om actief praatjes te maken met mensen, mensen zo te verbinden en een oogje in het zeil te houden bij mensen.

Activiteiten

Opvallend is dat bij georganiseerde activiteiten in het weekend (bijv. muziek, theater) weinig dorpelingen van de partij zijn. Met betrekking tot activiteiten (voor ouderen) door de week is opvallend dat hier altijd dezelfde groep mensen op af komt. Als reden voor 'weinig animo' wordt in één van de interviews aangegeven dat het voor sommige mensen wellicht lastig is om een activiteit te bezoeken vanwege gebrek aan vervoer; anderen geven aan dat mensen bang zijn 'zielig' gevonden te worden als ze naar een activiteit gaan.

3. Behoeften m.b.t. wonen

Met betrekking tot behoeften m.b.t. wonen kunnen we de generaties weer onderscheiden, vooral behoeften van jongeren en ouderen.

1. Jongeren en 20-30: willen vooral betaalbare woningen, geschikt voor alleenstaanden en gezinnen. Men heeft zowel behoefte aan koop als huur. Men slaat hier een brug naar duurzaamheid: als jonge gezinnen in de dorpen komen wonen, geeft dit ook aanwas van kinderen. Vooral in Bergharen is dit nodig, voor de balans in het dorp en voor het voortbestaan van de school. Een deel van de jongeren wil volgens deelnemers in de toekomst in Bergharen wonen, maar maakt zich zorgen over of dit wel mogelijk is. Studenten of jongeren tussen 18-25 wonen soms noodgedwongen thuis. Zij zouden best geïnteresseerd zijn in goedkope kamerbewoning in de dorpen, bijv. antikraak. Dit is ook goed voor ontwikkeling en zelfstandigheid.
2. Ouderen hebben behoefte aan levensloopbestendige woningen (koop). Dit is er niet in de dorpen. Opties die men noemt zijn:
 - Patiowoningen die rolstoel en rollator proof zijn als ideaalbeeld. Mensen blijven daarom nu wonen waar ze nu wonen, of gaan o.a. naar Wijchen. Er wordt hier o.a. een voorbeeld gegeven van een oudere die een eengezinswoning heeft gekocht in Bergharen wegens gebrek aan seniorenwoning, maar wat nu met de huidige gebreken helemaal niet handig is.
 - Verschillende keren zijn de 'hofjes' genoemd. Men ziet dit als een plek met meerdere appartementen bij elkaar, waarbij ook enkele voorzieningen zijn en waar men elkaar ondersteunt, maar toch vrijheid heeft.
 - Ook wordt door de generatie 50-70 verschillende keren de woongroep/commune genoemd, maar dan wel met zelfstandigheid. Gedeelte voorzieningen, elkaar helpen waar nodig. Men overweegt het grote huis om te bouwen en kleine delen te verhuren als appartement. Deze groepen mogen ook gemengd zijn jong-oud. Dit thema komt opvallend vaak terug.
 - Ouderen die nu geen mantelzorg krijgen staan negatief tegenover een mantelzorgunit. ("ik ga toch niet bij mijn kinderen achter in de tuin zitten")
 - Woningsplitsing klinkt voor veel mensen positiever als een mantelzorgunit. Hier lijkt ook zeker animo voor te zijn.
3. Het aanbod dat aansluit bij bovenstaande behoeften is heel gering. Als huurwoningen vrijkomen komen daar ook mensen van buiten de dorpen in. Ook wordt er in één van de interviews aangegeven dat er voor seniorenwoningen geen animo is onder de ouderen, waardoor er jonge mensen in komen wonen. Dit heeft zowel voor- als nadelen. De Elzendweg wordt eenmaal nog genoemd als zijnde geen goede locatie, omdat deze te ver buiten het dorp ligt. Een zorgpunt wat hier nog wordt genoemd is dat sommige ouderen wel behoefte hebben aan aanpassingen in huis, maar dit niet kunnen betalen of spaargeld willen bewaren voor de kinderen.

4. Keuzes en motieven voor keuzes m.b.t. wonen

Om hiervan een goed overzicht te krijgen, volgt hieronder een samenvatting van de motieven. Er zijn motieven die zorgen dat mensen willen blijven in de dorpen en dat mensen juist willen vertrekken uit de dorpen. Deze twee categorieën worden hieronder van elkaar onderscheiden.

Motieven om te blijven	Motieven om te verhuizen naar buiten de dorpen
Rust die men ervaart en waar men ook behoefte aan geeft.	Behoeftte aan voorzieningen, winkels, horeca, markt (Meest genoemd. Als deze voorzieningen in de dorpen aanwezig waren, geldt meestal dat men niet weg zou gaan)
Het oude in stand houden, geen verandering.	Behoeftte aan 'reuring'
Contacten die men heeft in de dorpen in stand houden.	Wat te zien hebben
Partner die nauw verbonden is met het dorp, waardoor men toch blijft.	Weg naar Wijchen is lang, rustig, eng
Niet altijd mogelijk om te investeren in nieuwe woning. Verhuizen kost geld.	Woningen in dorpen voldoen niet aan wensen, niet levensloopbestendig. In o.a. Wijchen zijn deze woningen wel te krijgen.
Afstand Wijchen te ver als kinderen in BHL wonen	Niet meer in staat om auto te rijden
Nog in staat om auto te rijden	

De rol van de kinderen

Kinderen spelen in sommige gevallen een duidelijke rol, omdat ze als mantelzorger fungeren. Soms verhuizen mensen met kinderen mee, omdat ze afhankelijk zijn van hen, bijv. als mantelzorger. Dit komt echter niet vaak terug. Veel mensen geven aan in de toekomst echt geen beroep op de kinderen te willen doen. Redenen:

- Niet willen belasten, eigen leven, kinderen druk met eigen kinderen en werk
- Wonen niet in de buurt, gaan niet achterna verhuizen
- Niet zeker weten of kinderen dat wel zien zitten
- Het zelf niet zien zitten om door kinderen bijv. verzorgd te worden.
- Zelf beslissingen willen maken

Er zijn zeker wel kinderen die dit aanbieden en ouders die het niet accepteren.

Veranderende behoeften en de rol van mobiliteit

Woonbehoeften veranderen op termijn. Het verschilt in hoeverre mensen vooruitdenken en anticiperen of het vooral op zich af laten komen. De tendens lijkt dat mensen onder de 70 wel vooruitdenken en daarboven minder. Behoeften veranderen vooral als gevolg van veranderingen in mobiliteit. De rol van de auto is bijvoorbeeld groot: als men niet meer auto kan rijden, wordt men ook meer afgesloten van de buitenwereld. Dit is voor veel mensen ingrijpend. Er werd ook een voorbeeld genoemd van mensen die naar Wijchen zijn verhuisd, maar nu doordat zij rollator-afhankelijk zijn nog steeds bijna niet buiten komen.

5. Motieven voor keuzes m.b.t. zorg

Belangrijke onderwerpen die hier zijn genoemd zijn de eenzaamheid, de mantelzorg en een centraal punt voor informatie en vragen.

Eenzaamheid

Er zijn eenzame ouderen die weinig contact hebben. Het is soms lastig om hun behoefte te peilen. Eenzaamheid is vaak gekoppeld aan schaamte om hulp te vragen of aan te geven dat iets (mentaal of fysiek) niet goed gaat. Soms zijn deze mensen ook niet/minder sociaal vaardig of wonen zij afgelegen en afgezonderd. Men is soms bang voor veranderingen (bijv. huis uit moeten). Veel voorbeelden worden genoemd in verschillende gesprekken. Het betreft hier deels ook mensen die buitenaf wonen en waar je moeilijk binnen komt. Eenzaamheid is daarnaast een lastig begrip en niet één op één te meten aan het aantal contacten dat iemand heeft.

Centrale spreekuren buurtzorg/ sociaal wijkteam

Men geeft aan dat spreekuren van sociaal wijkteam en buurtzorg niet werken. Men wil niet gezien worden, drempelvrees. Ook is er onbekendheid. Daarnaast is dit dure dienstverlening, i.v.m. huur ruimte etc. Ook wordt hier als drempel aangegeven dat deze mensen niet iedereen kennen, er vaak iemand anders zit, ze verhaal opnieuw moeten doen. Het zijn mensen van buitenaf.

Beroep op mantelzorg

De gevolgen van zorgvragen kunnen een enorme drempel zijn om zorg te vragen, bijv. als je weet dat dit een sterk beroep doet op mantelzorgers of dat men verder weg moet revalideren. Er is verschil tussen behoefte aan incidentele of structurele hulp. Incidenteel durven mensen eerder hulp te vragen. Structureel heeft grotere impact.

Mantelzorg heeft ook grenzen voor de mantelzorger. Niet alleen in belastbaarheid in tijd, maar ook in soort handelingen die je uitvoert. Een voorbeeld van respondent die voor ouders zorgt: ze doet bijna alles, maar het verzorgende gedeelte laat ze over aan thuiszorg. Grenzen die men heeft op dit vlak kunnen wel verschuiven als het eenmaal zover is.

Geven is voor veel mensen gemakkelijker dan ontvangen, vooral bij praktische hulp als boodschappen, vervoer, etc.

6. Behoeften m.b.t. zorg en welzijn

Hieronder staan een aantal concrete behoeften van mensen als het gaat om zorg en welzijn:

- Personenalarmering met professionele dan wel niet professionele opvolging (in één van de interviews wordt genoemd dat dit wel mogelijk is maar dat het vrij duur is, een speciale senioren telefoon zou veel goedkoper zijn en heeft hetzelfde resultaat)
- Tijdelijke 24-uurszorg in de dorpen. Bijv. in vorm van herstelbedden. Men vindt het verschrikkelijk om naar Nijmegen of verder te moeten voor tijdelijke 24-uurszorg. Dit punt komt terug in meerdere interviews. Een idee is 24-uurs zorg in vorm van een topkamer bij een bed & breakfast in één van de dorpen.
- Men kent het zorgaanbod onvoldoende. Digitaal werkt niet voor oude mensen. Men heeft behoefte aan informatie op papier.

- De huisarts is voor veel mensen het eerste aanspreekpunt m.b.t. zorg en welzijn, maar heeft weinig focus op sociale zorg/ welzijn. Er is behoefte aan meer informatie en verwijzing naar welzijn (Welzijn op Recept bijvoorbeeld).
- Huisarts zou zich moeten specialiseren in ouderenzorg. Er wordt genoemd dat actief screenen op kwetsbaarheid onder ouderen door de huisarts uitkomst zou kunnen bieden. Hierdoor komen mensen in beeld bij de huisarts en kunnen er mogelijk dingen geregeld worden.
- Ondersteuning met praktische zaken zoals financiën (ervaring van een oudere dat dit heel fijn is, maar wordt weinig gebruik van gemaakt)
- Gezondheidscentrum wordt (behalve locatie) als positieve ontwikkeling ervaren. Thuiszorg en Sociaal Wijkteam zouden hierin ook een plek moeten krijgen. Daarnaast is er behoefte aan GGZ-ondersteuner, psycholoog en pedicure in het gezondheidscentrum.
- Er zijn voldoende activiteiten op het gebied van welzijn, de kunst is om mensen zo ver te krijgen dat ze deelnemen. Het helpt soms om mensen op te halen. Ouderen zijn soms passief hierin (pamperen werkt).
- De buurtbus is niet geschikt voor rolstoelen (kunnen niet in of uitstappen in de dorpen). Er is behoefte aan vervoer o.a. voor mensen met een rolstoel.
- Ouderen weten soms niet meer wat ze bij wie moeten halen. Op het moment dat er één centraal telefoonnummer is waar ze naartoe kunnen bellen zou het al makkelijker worden.

7. Jongeren

Uit de interviews blijkt men graag jonge aanwas wil in de dorpen (met name Bergharen). Er is zorgen over de krimpende school.

Daarnaast gaat het bij het thema jongeren over de woonbehoefte van jongeren. Zoals eerder is beschreven zijn er weinig mogelijkheden m.b.t. goedkope huur- en koopwoningen in de dorpen voor jongeren en jonge gezinnen. Een aantal keer wordt genoemd dat het een optie is om een pand om te bouwen tot studentenkamers. Er zijn verschillende signalen dat hier behoefte aan is. Jongeren in de dorpen zijn veelal lid van vriendengroep. Dit blijft hen binden aan de dorpen.

Vanuit de werkgroep m.b.t. wonen is een enquête afgenomen onder een selecte groep jongeren uit Bergharen. 42 jongeren hebben deze enquête ingevuld. Tweederde hiervan is man, eenderde vrouw. Het betreft jongeren tussen de 15 en 35, waarvan de meesten tussen de 21 en 25 jaar zijn. Opvallend is dat bijna drie kwart van deze jongeren hoogopgeleid is of een HBO- of WO-studie volgt. Ook opvallend is dat 31 respondenten nu in Bergharen wonen. Dit kan de representativiteit van de resultaten beïnvloeden en mogelijk een vertekend beeld geven.

De opvallendste conclusie uit deze korte enquête is dat 70% van de respondenten in de toekomst in Bergharen wil wonen. 17% twijfelt daarover en 10% weet het niet. Motieven die doorslag geven in woonplekkeuze in de toekomst onder deze groep zijn:

- Omgeving, plek, ruimte 12x
- Vrienden, familie en kinderen, 10x
- Faciliteiten 8x
- Sfeer in het dorp 8x
- Dichtbij werk 5x
- De prijs 5x

Wat ook opvallend is, is dat iedereen aangeeft in de toekomst iets te willen kopen, en NIET te willen huren. Zo zijn er ook maar liefst 18 mensen die graag een vrijstaand huis willen in Bergharen. Veel vermelden zij hier het woordje 'nieuwbouw' bij. De starterswoning is niet waar mensen van dromen, slechts 5 mensen geven dit aan als wens, maar men geeft wel aan dat prijs belangrijk is. Een tuin en een buitenruimte (schuur, garage) vindt men ook belangrijk. Een appartement is slechts eenmaal genoemd. Bij tips voor Bergharen worden betaalbare (nieuwe) (starters) woningen maar liefst tien keer genoemd. Ook het behouden van voorzieningen (school, bus, sport) vindt deze groep belangrijk.

8. Acties naar aanleiding van de interviews

Uit bovenstaande analyse komen concrete aanknopingspunten voor acties naar voren, die mogelijk kunnen worden opgepakt. Hieronder wordt eerst ingegaan op twee acties die specifiek zijn bevraagd in de interviews: de dorpscoöperatie en de sociale kaart. Daarna volgen andere acties die naar voren zijn gekomen in de interviews.

8.1 De Dorpscoöperatie

In de gesprekken is specifiek gevraagd naar of men een dorpscoöperatie ziet zitten. Vaak wist men niet precies wat dit was en is de beeldvorming hiervan lastig. Er zijn wel enkele aanknopingspunten naar voren gekomen, die belangrijk zijn als het gaat om de werkwijze en vorm van een eventuele dorpscoöperatie.

- Vertrouwen winnen van mensen is essentieel. Als er een dorpsondersteuner wordt aangesteld dient deze het vertrouwen te hebben van de mensen. Dit moet een goede netwerker zijn die mensen kent. Iemand uit het dorp.
- Het werkt als je mensen aan je bindt door middel van een lidmaatschap.
- Neem zo veel mogelijk drempels weg
- Betrek de huisarts hierbij
- Pas op met aanbieden van voorzieningen die er al zijn, bijvoorbeeld sociaal wijkteam, zonnebloem, KBO. De meerwaarde moet duidelijk zijn.

Over het algemeen was men in de gesprekken wel positief over een dorpscoöperatie. Het is vooral goed dat je als dorp zelf het beheer en de zeggenschap krijgt over de WMO-gelden en dat je dus zelf als dorp in de lead bent als het gaat om zorg, welzijn en leefbaarheid.

Een belangrijke functie van een dorpscoöperatie is mensen verbinden. Uit de interviews zijn verschillende aanknopingspunten naar voren gekomen, waaruit blijkt dat men hier behoefte aan heeft:

- Het afstemmen van vraag en aanbod m.b.t. vrijwilligers (komt hierna apart terug bij de acties)
- Ouderen die aangeven dat ze graag een functie of rol willen in het dorp. Pakjes aannemen van de buurt en verhalen vertellen op school zijn twee voorbeelden die genoemd worden.
- Het actief zicht houden op ouderen, hoe het met hen gaat en of er hulp nodig is
- Opzetten vervoersdienst (komt hierna terug bij de acties)
- Dorpsinformatiepunt, waar alles samen komt van alle terreinen van leefbaarheid, dus ook sport en verenigingen.

8.2 De sociale kaart

Ook naar deze actie is apart gevraagd. De vraag is gesteld in hoeverre men behoefte heeft aan een sociale kaart op papier. De reacties:

- Er is behoefte aan informatie over zorg en welzijnsaanbod. Digitaal is niet de goede manier.
- Sociale kaart op papier positief!
- Goede reden om bij ouderen langs de deuren te gaan.
- Manier om kwetsbaarheid in kaart te brengen.
- Gevoelig voor veranderingen, dus jaarlijks updaten is eigenlijk een must. In hoeverre is dit haalbaar?

8.3 Aanknopingspunten voor overige acties

Naast de dorpscoöperatie en de sociale kaart, zijn onderstaande aanknopingspunten voor acties uit de gesprekken naar voren gekomen. Een aantal van deze acties kan ook prima vallen onder een dorpscoöperatie of een beginfase vormen van het proces om te komen tot de coöperatie.

- Vervoer: als (vooral) oudere ergens naartoe moet (Wijchen, huisarts BH). Dit kan in vorm van een dorpsauto met vrijwilligers. Men vindt het geen probleem om hier iets voor te betalen. De regiotaxi vervult deze behoefte deels. Voor dichtbij komen zij niet (bijv huisarts). Hiervoor zou er centraal persoon moeten zijn. De buurtauto van Appeltern wordt aantal keer genoemd als voorbeeld. Dit moet wel gecoördineerd worden, wil het succesvol zijn.
- Vrijwilligers vraag en aanbod: bij elkaar brengen van mensen die iets kunnen of willen betekenen en mensen die juist hulp nodig hebben bij een centraal persoon, die dit niet al te formeel kan organiseren en mensen kan verbinden.
- In meerdere interviews is de (soort van of bijna-) 24-uurs zorg genoemd als gemis in de dorpen. Opties als 'herstelbedden' of soortgelijke constructies zouden met open armen worden ontvangen. Ook het idee van 24-uurs zorg in een bed&breakfast is genoemd. Een serieuze optie om te onderzoeken. Elders in het land zijn hier goede voorbeelden van.
- Klussendienst via de App. Ook om bijv. te organiseren om eens per maand met veel mensen bij iemand de tuin samen te doen.
- Dorpsinformatiepunt, waar alles samen komt van zorg, welzijn, verenigingen, waar iemand is die alles verbindt. Dit moet niet te veel afhankelijk zijn van één persoon, dat maakt het kwetsbaar.
- Voor voorzieningen die je creëert en organiseert geldt het dat men de "trouw" moet voelen om ook van die voorzieningen gebruikt te maken.

